

Selectie Jonge Bouwkunst en Stedebouw

Het vervolg op het MIP: MSP en MRP

Het lijkt alsof het MIP (Monumenten Inventarisatie Project) bijna onopgemerkt overgaat in het MSP en MRP (respectievelijk Monumenten Selectie Project en Registratie Procedure). Dat komt omdat de Minister nog steeds niet het officiële startsein voor het vervolg op het MIP heeft gegeven. Desalniettemin wordt er met hetzelfde enthousiasme en inzet gewerkt aan het vervolg. De eerste score is al binnen; alle Drentse gemeenten hebben toegezegd mee te werken aan het MSP.

Begin 1987 is men in de provincie Overijssel gestart met de uitvoering van het Monumenten Inventarisatie Project. De opzet was - en dit geldt nog steeds - in een periode van ca vijf jaar te komen tot een landelijke inventarisatie van waardevolle bouw-

instellingen op het gebied van de monumentenzorg ingeschakeld bij de werkzaamheden. Na Overijssel volgden spoedig de overige provincies en de grote steden. Inmiddels is een groot deel van het werk voltooid; de inventarisatieresultaten van de

Oogst

Het jaar 1989 mag als het eerste 'oogstjaar' beschouwd worden. De eerste officiële presentaties van enkele deelgebieden vonden plaats en Flevoland werd in z'n geheel voltooid.

In 1990 was er sprake van een hausse in presentaties; Overijssel, Drenthe, de vier steden en een groot aantal deelgebieden. De presentaties vinden telkens op feestelijke wijze plaats; publiciteitscampagnes maken een belangrijk onderdeel uit van het project. De waardering en belangstelling voor bouwkunst en stedebouw winnen daardoor duidelijk aan terrein.

In dit kader past ook de uitgave van een uniforme landelijke publika-tiereeks, die wordt uitgegeven in samenwerking met uitgeverij Waanders. Inmiddels zijn de delen Utrecht (1990) en Drenthe (1991) verschenen. November aanstaande verschijnt Overijssel, samengesteld door B. Lamberts en H. Middag en voor het eind van het jaar zal Amsterdam verschijnen, gevolgd door Rotterdam begin volgend jaar.

Vervolg

Een gesprek met projectleider Peter Nijhof geeft enig inzicht in het vervolg van het project. De ontwerp 'Handleiding Selectie en Registratie Jongere Stedebouw en Bouwkunst (1850-1940)' kwam in 1990 tot stand, op grond waarvan de gemeenten keuzes kunnen maken ten aanzien van de tijdens het MIP geïnventariseerde objecten en gebieden. De Minister heeft het ontwerp voorgelegd aan de Raad voor Cultuurbeheer, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Stichting Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming en het Interprovinciaal Overleg Cultuur (IPO) en om commentaar verzocht. Vervolgens heeft er intensief overleg plaatsgevonden, zijn de adviezen verwerkt en liggen definitieve Nota en Handleiding ter goedkeuring en bekrachtiging bij de Minister van WVC. 'De Tussenbalans heeft wat vertraging veroorzaakt, maar we liggen mooi op schema' aldus Nijhof, die met zijn uitgebreid enthousiasme en werklust nauwelijks uit het veld is te slaan. Bovendien gaat onder het mom van proefprojecten het werk gewoon door. Natuurlijk ook ter opsporing

Woningblok in Amsterdamse School-stijl aan de Hembrugstraat van M. de Klerk. (foto Han van Gool).

werken, ensembles en stedebouwkundige structuren, welke in de periode 1850-1940 tot stand zijn gekomen. Een ambitieus project, waar menigeen een hard hoofd in had. Inmiddels zijn bijna vijf jaren betrekkelijk voorspoedig verstreken. Een goed moment voor zowel een terugblik als een blik in de toekomst.

Taken RDMZ

Nederland is opgedeeld in 59 inventarisatiegebieden met min of meer eigen herkenbare, ruimtelijke, structurele, sociaal-economische en bouwkundige ontwikkelingen. De gemeenten Utrecht, Amsterdam, Den Haag en Rotterdam zijn als zelfstandige inventarisatiegebieden aangemerkt. In het kader van de decentralisatie wordt de organisatie door de provincie gecoördineerd en worden de gemeenten en diverse regionale

provincies Gelderland, Utrecht, N-Holland, N-Brabant en Limburg kunnen in de loop van 1992 verwacht worden.

De taak van de Rijksdienst bestaat uit de overkoepelende coördinatie, voorlichting en instructie; o.a. in de vorm van halfjaarlijks werkoverleg, waar de uitwisseling van ervaringen een belangrijke rol speelt. Bovendien worden in Zeist de verschillende Handleidingen (MIP, 1987 en MSP/MRP, 1991) samengesteld en alle gegevens in een nationale databank opgeslagen, een databank die straks een schat aan gegevens zal bieden voor divers wetenschappelijk onderzoek.

Landelijk projectleider is *drs Peter Nijhof*, die in alle begeleidingscommissies (16) als adviseur zitting heeft, bijgestaan door verschillende specialisten binnen de Rijksdienst.

Brinkbebouwing in Amsterdamse Betondorp; de verbindingsgalerij naar het Verenigingsgebouw (foto Han van Gool).

van kinderziektes en om inzicht te krijgen in het aantal te beschermen objecten en gebieden en de budgettering. Maar vooral omdat uitstel verlies van professionele krachten betekent. Proefprojecten zijn inmiddels gestart in delen van Overijssel, Zeeland, Drenthe, Friesland en Amsterdam. Nijhof denkt dat met de selectiefase per provincie ca 3 jaar gemoeid is, afhankelijk van de grootte.

Prognose

In de tweede helft van oktober verwacht men het officiële standpunt van de Minister. Onmiddellijk daarop zullen Nota en Handleiding naar belanghebbende instanties gezonden worden; provincies, gemeenten, instellingen enz. Tegelijkertijd begint er een voorlichtingscursus 'Nieuwe Ontwikkelingen in de Monumentenzorg' waarin het accent ligt op de rol van de provincies tijdens de vervolgfase. Voor professionals is er tenslotte op 11 december a.s. een studiedag over het vervolg op het MIP (info 070-3503162) georganiseerd door de Ned. Ver. voor Monumentenzorgers.

In de selectiefase wordt de lijn van het MIP consequent doorgezet, hetgeen de werkwijze vereenvoudigt. De provincie heeft in principe de leiding, bepaalt de volgorde en informeert de gemeenten over de hoed en de rand; over selectie, verwerking en registratie 'aldus Nijhof en 'als alles goed verloopt worden de problemen onderweg opgelost, net zoals bij het MIP. Om het een en ander soepel te laten verlopen, moet er ruimte zijn voor verschillen in aanpak, inzet, kennis en uitwerking tussen de provincies en gemeenten. Men moet niet te veel en ingewikkelde eisen stellen' is de mening van Nijhof. De bereidwilligheid en de medewerking van zowel de provincies als de gemeenten is groot. De provincies hebben veel geld in het MIP gestoken; de politieke prioriteiten zijn

duidelijk aan het verschuiven; 'gemeenten moeten leren geld te reserveren voor Monumentenzorg'. Bovendien kan men nu in toenemende mate beroep doen op het Nationaal Restauratie Fonds. Als er problemen ontstaan, zal dat op gemeentelijk niveau zijn, omdat verschillende belangen afgewogen moeten worden. Toch ziet Nijhof de toekomst betrekkelijk rooskleurig, ondanks het feit dat het aantal formatieplaatsen in zijn omgeving verminderd wordt, terwijl juist in deze vervolgfase de specialistische begeleiding vanuit de Rijksdienst intensiever moet zijn.

Finale

In het kort zal de procedure ongeveer als volgt moeten verlopen. De provincie maakt een voorstel voor plaatsing en legt dit ter beoordeling aan de gemeenten voor. Daarna

meentelijke en provinciale aanwijzingsadviezen af, controleert, bundelt en biedt ze via de RDMZ de minister van WVC aan. De minister zal op haar beurt verschillende instanties, zoals de Raad voor het Cultuurbeheer en de Rijksplanologische Dienst om advies vragen. Als dat allemaal geschied is kan men overgaan tot het MRP – de Registratie – hetgeen feitelijk de bestuurlijk-juridische verwerkingsfase van de selectie is, die moet resulteren in bescherming van Rijkswege. Landelijk zal het percentage maximaal 10% zijn van de ca 200.000 tijdens het MIP geïnventariseerde objecten en gebieden. Volgens de prognose, – voor het MSP/MRP is 8 jaar uitgetrokken – is het dan inmiddels het jaar 1998. Met een beetje uitloop zitten we in het magische jaar 2000, een mooi

Het neo-gothische PTT-kantoor te Deventer.

wordt er uitgemaakt wie welke werkzaamheden verricht, hetgeen aan het Rijk kenbaar gemaakt moet worden en aan de hand waarvan een kostenverdeling gemaakt wordt. De door de provincie geselecteerde objecten en gebieden worden in de gemeenteraad behandeld en, voorzien van aanwijzingsadviezen en commentaar, aan de provincie gezonden. In dit stadium is het van belang dat particuliere monumentenorganisaties als Heemschut over de schouders van betrokken gemeenteambtenaren voortdurend meekijken – 'er met de neus opzitten' – en het beleid kritisch volgen. Nijhof pleit voor verdere decentralisatie van Heemschut om directe betrokkenheid te bevorderen. De provincie wacht tenslotte alle ge-

jaar om de voltooiing van dit ambitieuze doch succesvolle project te vieren. []

Literatuur

In Heemschut is over de inventarisaties geschreven o.a. in 1987-1 (p 22), 1988-9/10 (p 32) en 11/12 (p 11), 1989-9/10 (p 14), 1990-2 (p 14) en 3 (p 36), 1911-1 (p 29), 3 (p 17) en 4 (p 35). Verder is er informatie over het verloop van het MIP/MSP/MRP te vinden in de Jaarverslagen en in de 'Nieuwsbrief' van de Rijksdienst.